

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre 8 korona
Félévre 4 "
Negyedévre 2 "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

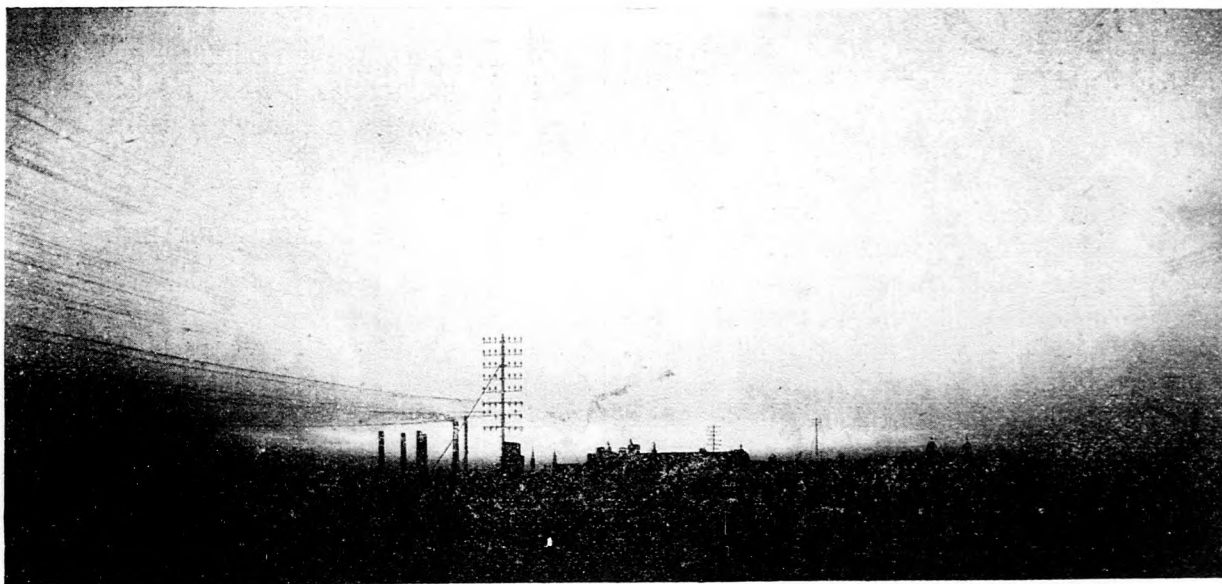
BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Az északifény Berlinben.

A berlinieknek mult héten ritka természeti látványosságban volt részük, az északifényt láthatták, amely tudvalevőleg csak az északi sarkok körül észlelhető. Az északifény, amely az északi sarkon szinte nappali

hegyek a látóhatár alatti fénysugarakat verik vissza és így terjesztik a különben félesztendeig tartó homályba az északi sarkon a fényt. Hogy Berlinben miképpen keletkezett e természeti tünemény, minek lehet magyarázni

világosságot terjeszt, Berlinben is eloszlatta az éjszakai homályt, annyira, hogy fényképfelvételt is lehetett készíteni világossága mellett. Az északifényt úgy magyarázzák a természettudósok, hogy az a jéghegyek visszaverődése folytán előálló világosság, amennyiben a jég-

az északifénynek a tropikus éghajlat felé való vándorlását, az még rejtély. Érdeemes megemlíteni különben, hogy a berlini északifény megjelenésével egyidejűleg Magyarországon is tapasztalták több helyen az északifény világító tulajdonságát.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minöket 33 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv., szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A tervezet természetesen nem teszi kötelezővé a családi otthon alapítását, hanem csak megengedi ily otthon alapítását olyanoknak, akiknek nyolcezer korona értéket meg nem haladó fekvőségük van. Minthogy a törvény a család védelmét célozza, családi otthont csakis házastársak alapíthatnak, továbbá az a szülő, aki kiskorú gyermekeinek gondját viseli és az a nagyszülő, aki apátlan és anyátlan unokáiról gondoskodik. Jelzálloggal terhelt ingatlanból nem lehet otthont alapítani, de a feltétel alól fontos kivételek is vannak. A családi otthon alapítása a fekvőséget általában mentesíti a végrehajtás alól, de e szabály alól mégis bizonyos kivételeket állapít meg a törvény. Így az otthon alapítása előtt keletkezett személyes tartozások, közzadók stb. fejében a családi otthon is lefoglalható és végrehajtás alá vonható. A családi otthon alapítása nem zárja ki ily fekvőségre jelzállogos hitel felvitelét, de maga az otthon csak a hátralékos törlesztési részletek fejében vonható végrehajtás alá. A tervezet számol mindama kifogásokkal, amelyeket ez intézmény ellen eddig felhozta s úgy igyekszik megvalósítani a családi otthon védelmét, hogy az alapító hitelképessége is lehetőségig megmaradjon, de másrésztől lehetővé teszi bárkinek, hogy családi otthon alapításával családjá jövőjéről gondoskodjék. A tervezet kizárólag a kisember védelmét célozza, de másoknak is lehetővé teszi, hogy birtokuknak egy részét családi otthonná alakítsák, amely esetleg családjuk végső menedéke lehet.

Gromon Dezső báró öngyilkossági kísérlete.

Gromon Dezső báró, nyugalmazott honvédelmi államtitkár, valóságos belső titkos tanácsos, a köztisztviselői állású férfit öngyilkossági kísérletet követett el. Papnővelde-utcai lakásán élet és halál között lebeg az önmagával meghasonlott férfit s midőn e sorokat írjuk, még él ugyan, de lehet, hogy amíg olvasóink kezébe jut a lap, már sorsa eldőlt és a meghasonlott ember kiszenvedett.

Gromon Dezső báró ismert alakja volt az ország közéletének. Több mint három évtizeden át szereplő politikus volt, aki vezérségre sohasem vágyott, akaratát alárendelte politikai vezérei akaratának s értett hozzá, hogy magát egy politikai rendszer keretében nélkülözhetlenné tegye. E révén számos kitüntetés, magas hiva-

tali dísz jutott osztályrészéül. Vagyont azonban nem harácsolt össze, mint kor- és elvtársainak stréber alakjai. Ezért volt rokonszenves még ellenfelei szemében is.

Gromon Dezső vasárnap még egész vígan ment haza a Nemzeti Kaszinóból, ahol rendesen étkezni szokott és látszólag nyugodtan pihenni tért. Másnap délelőtt el akart utazni, úgy látszik, hogy az öngyilkosságot vidéken akarta elkövetni, de ismeretlen okból szándékát az utolsó percben megváltoztatta. Reggel már öt órakor talpon volt, az öreg úr különben naponkint ilyen időtájban kelt föl, ezután a hálószobába ment, leült egy párnázott karosszékre és Lancaster-revolverét melléne szegte (jobbjaival), balkezével pedig a szolgának szóló csöngettyűt nyomta meg. A következő percben lövés reszkettette meg a levegőt. Ilg és Praner inasai a hálószobába rohantak, ahol egy párnázott karosszékre megtalálták Gromont. Ilg felkapta a karosszék mellett heverő revolvert, a nyitott ablakhoz rohant és lekiáltott a sarkon álló rendőrhöz. A rendőr azonnal a mentőkért telefonált.

Nemsokára megérkeztek a mentők. Azonnal megállapították, hogy a golyó átfúrta a törzset és így nem maradt benn a testben. A golyó a mellkas alatt, bal oldalon, lent a hetedik borda táján ment be, hátul fent, a bal lapocka alatt jött ki és a szék támlájába fúródott. Megsebezte a gyomrot és a tüdőt.

A mentők ekkor ágyába fektették Gromont, a legnagyobb kimérettel persze, mert fájdalomkról panaszkodott. A seb nagyon veszélyes, mert a golyó a beteg hálókabátja szegélyének több foszlányát bevitte a sebbe és így nagyon könnyen vérmérgezés állhat be. A beteg Farkas László dr. kezeli.

Az újtörök lázadás.

'Szinte bámulatos az a nyugodt szervezkedés, mellyel az ifjú-törökök a forradalomra készülnek s még bámulatosabb, hogy a porta, amely pedig a lázadásnak legkisebb jelenségét is vérbe szokta fojtani, most semmi komoly akciót a forradalmárok ellen nem indít, ellenben hirdeti, hogy semmi komoly veszedelem nincs, közben pedig alkudozik a reformpárt vezérével, amnesztiát, az összes követelések teljesítését s minden jót ígérve nekik.

Mélységesen alá lehet ásva a szultán hatalma, hogy így tárgyal a lázadókkal. Tudnia kell, hogy nem bízhatik hadseregében, mely vagy nyíltan vagy titokban a reformeszmé híveivel tart s ha ellenük kellene indulnia, könnyen megeshetnék, hogy azok ellen irányítaná a fegyvert, akik a „testvérek“ leöletésére küldték őket.

AJÁNLJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesített

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakarítás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelés árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kívánatra bementve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

Alkotmányos uralmat követelnek az újtörökök, mely esetben ígérnek, hogy hű harcosai lesznek a szultánnak. De az alattvalói hűséget megtagadják a despotának. S a föltétlen engedelmességhez szokott szultáni hatalom nem képes az ily hangon beszélőkbe belefojtani a szót, mert hátuk mögött áll a szolidáris hadsereg. A lázadókat és nem a szultánt támogatja a mindenkor hiú török tisztikar, mely az elkeseredettségig elégedetlen s kész minden percben arra, hogy fegyvert emeljen az autokrata hatalom hívei ellen.

Megadja-e a szultán a követelt reformokat vagy pedig kitör-e a lázadás, ma még meg nem állapítható, annyi azonban bizonyos, hogy a helyzet végtelenül feszült s a változás, a forradalom vagy a reformok behozatala már csak napok kérdése.

Üszkübből érkező utasok azt beszélnek, hogy az albánok föllázadtak. A lázadást külföldi ügynökök szervezték, akik a legbadarabb hírekkel bolondították el az albán főnököket. Így a többi közt azt hozták hírül, hogy egy osztrák-magyar hadtest elindult az ország elfoglalása végett. Abban történt megállapodás, hogy német vasutasoknak üszkübi kirándulása lett volna jel arra, hogy ez a hadtest előrenyomuljon. E hír következtében Szerizovics közelében húszezer albán gyülekezett, akik megakadályozták a német vasutasok kirándulását és a török kormányzót elkergették.

Az a felhívás, amelyet Miazzi őrnagy intézett az ochridai kerület bolgár, görög és szerb községek lakosságához, a többi között a következőket tartalmazza: Ez a föld, mondja, a mienk és amíg csak egy török fog élni, nem tűrjük, hogy itt más uralkodjék. Az új szervezet egyik célja az is, hogy mindenki szabadon gyakorolhassa állampolgári jogait, bármilyen nemzetséghöz vagy vallásfelekezethez tartozik is, azon feltétellel, hogy lemond az eddigi aspirációkról, amelyek az ország mai szomorú helyzetének okai. Felszólítja ezután Miazzi őrnagy a különböző nemzetiségekhez tartozó bandákat, hogy jelentkezzenek nála az együttes akcióban való megállapodás céljából. Ha a bandák ezt megtenni vonakodnának, azonnal el kell hagynia az országot. Ha esetleg vissza találnának tért és valamely falu lakossága erről jelentést nem tesz, az összes ottani előkelőségeket felakasztják. Miazzi mindenkit felakasztat kegyelem nélkül, akik nem engedelmeskednek e felhívásának. E kiáltványok természetesen nem találtak kedvező fogadtatásra, legfeljebb ott, ahol Miazzi és emberei vannak hatalmon.

A perzsi forradalom.

Teheránból jelentik, hogy a sah megerősíti táborát. A legközelebbi napokban ezer lovas indul el Azerbeidsan tartományba. Minap hat lázadót deportáltak. A sah tegnap újabb csapatokat küldött Tebriszbe azzal a parancscsal, hogy a nacionalistákat mindenáron semmissé tegyék meg. A város megint egészen a forradalmárok kezében van. A lakosság rendkívül izgatott és Rezim kán lovasainak elüldözését a sah kudarcaként üdvözlö. Minap egy gyalogezred, amelyet Teheránból küldtek, fegyverét és hadiszertét hátrahagyva, megszökött. Mult szombaton a nacionalisták vezérei a főmeccsetben gyűlést tartottak s elhatározták, hogy két városrészt meg fognak támadni. Az orosz főkonzul közbelépett és megígérte, hogy táviratozni fog a sahnak, hogy kegyelmezzen meg a fölkelőknek. Az izgalom vasárnap fokozódott s az összes meccsetekben izgató proklamációkat terjesztettek, amelyekben felszólították a népet, hogy fogjon fegyvert.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Egy szövetségi kongresszus.

A Német Mezőgazdák Szövetségi Szövetsége a napokban tartotta az idei kongresszusát Mainzban. A hesszeni nagyherceg is megjelent a megnyitón és üdvözlő beszédében elismerte, hogy a birodalmi szövetség munkája javára válik az összes falusi népességnek, amely a haza emberi és anyagi erőben való gyarapodásának kimeríthetetlen forrása. A Német Szövetségek Szövetsége 1883-ban július 6-án alakult meg Hamburgban, a német szövetségi eszme atyjának Schultze-Delitzschnek indítványára és támogatásával. Kezdetben 9 kötetlék lépett be, 248 szövetséggel és 10.000 taggal. Ma, 25 év után, 41 kötetlék, 43 szövetségi középpont, 18.000 szövetséget és 1.6 millió tagszám csoportosul a szövetség kebelében. A legnagyobb reál eredmény, amelyet a szövetség eszméje elért, és amelyre mi is annál inkább törekedhetünk, minél széttagoltabb a társadalmunk, abban csúcsosodik ki, hogy a szövetségi eszme kitűnő összekötő kapocsnak bizonyult a politikai pártok, különféle nyelvek és vallásfelekezetek által feldarabolt társadalom egybeforrasztására a gazdasági közös érdekek jegyében.

Akik a szövetségi mozgalom jelentőségét még mindig nem akarják megérteni, azoknak egyszerűen figyelmükbe ajánljuk a következő beszédes számokat. A német birodalmi szövetség kebelébe tartozó szövetségi középpontok forgalma 1907-ben 4798 millió márkára rugott. A fogyasztószövetkezetek 214 millió értékű árut helyeztek el. A hitelszövetkezetek üzleti tőkéje 1400 millió márka. A tejszövetkezetek 1881 millió kg. tejet termeltek.

Eredmények: a gazdálkodással foglalkozó falusi népnek vagyoni helyzete hihetetlenül felvirágozott, fogyasztó- és vásárlóképessége szinte megkétszereződött. Ez a népesség, minden józan eszű ember belátása szerint, gazdag tápláló forrása és biztos fejlődési alapja úgy az általános ipari, mint kereskedelmi fellendülésnek. Aki tehát folyton érdeklentéteket szimatol a termelés három fő munkaköre között, még pedig a szövetségi eszme hátrányára, az erőszakos színvakságot erőltet a szeméire, vagy szánt-szándékosan tusakodik a megismert igazsággal.

A szövetségi eszme a kigazdát a belterjes munkában kiképezte, a haladás pályájára segítette, az új vívmányok hasznáival megismertette, őt így az uzsorától megszabadította, a helyes értékesítés fogásaira megtanította, gazdálkodási állandóságában megerősítette, a takarékoság áldásos gyümölcseivel megismertette, szakismereteit csodálatosan kiszélesítette, az önségély kiapadhatatlan forrásaival megbarátkoztatta, az összetartáshoz hozzászoktatott munkás rendszeretét, fizetőképességét, megelégedését, életkedvét fokozta, és így a hazát boldogító és a hazában boldoguló polgárok rendjét a jövő fejlődés biztosítékául elsokasította. Megtanította az utolsó nádasház gazdáját is arra, mit jelent és mit ér a gyakorlatban ez a mondás: Egyetértésben rejlik az erő.

Legközelebb nálunk is megalakul a szövetségek szövetsége. Minden szónoklatnál szebben beszélnek mellette a fenti száraz számok. Csak rajtunk áll, hogy mi, vagy utódaink egy negyed század múlva hasonló eredményekről számolhassunk be.

M.

A kigazdák és az életbiztosítás. A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” indítatva azoktól a megdöbentő statisztikai adatoktól, melyek a magyar föld óriási megterheléseit, főként pedig a kigazdák folyton növekvő és a kisértékterheket súlyosan érintő terheit tüntetik fel, elhatározta, hogy a magyar föld tehermentesítése érdekében a legszélesebb körű akciót fogja megindítani. Régi igazság, melyre pedig éppen a magyar kigazdaosztály alig jött rá, hogy a kisbirtokosok részére a legbiztosabb óvszer az életbiztosítás, hogy a tulajdont képező birtok terhei maguktól elenyészzenek, illetve a gazda esetleg bekövetkezett halálával a fennálló terheket az életbiztosítás fedezze s az örökös tehermentesen jusson az ingatlanhoz. A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” igazgatósága most egészen új és főként a magyar kigazdák részére igen előnyös életbiztosítási táblázatokat dolgoztatott ki s léptetett életbe, mely táblázatok lehetővé teszik, hogy igen olcsó és jutányos évi díjak ellenében bizonyos meghatározott időpontban vagy legkésőbb a tulajdonos bekövetkezett halála esetén a fennálló terheket a biztosító szövetkezet teljesen kifizeti s az ingatlan teljesen tehermentessé téve megy át az örökös birtokába. A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” ezen új és igen időszerű vállalkozására azzal hívja fel a magyar kisbirtokos osztály figyelmét, hogy a részletek tekintetében a Gazdák Biztosító Szövetkezete (Budapest, VIII., Baross-utca 10.) mindenkinek készséggel ad kimerítő felvilágosítást.

Gőzeke-szövetkezetek. Az idejű száraz esztendő újra aktuálissá teszi a mélyszántás előnyeit. Ugyanis a mélyen szántott földeken a kalászosok stb. sokkal szebben díszlenek, mint azokon a talajokon, amelyeket csak közönséges ekével műveltek meg. Gazdaközönségünk komolyan megszívlelhetné ezeket a most sűrűn megismétlődő jelenségeket s erélyesen folytathatná a gőzeke-szövetkezetek létesítését célzó mozgalmát, amely az 1904. évi emlékezetes apály után sokat ígérő, nagy buzgalommal megindult.

Szövetkezeti takarékoság. A németországi hitelszövetkezetek mai virágzásukat talán elsősorban annak köszönhetik, mert a nép között a takarékoság szellemét a legkülönbözőbb módokkal és eszközökkel szítani és ápolni igyekezett. Ez eszközök sorában csak másodrendű jelentőséggel bír a rábeszélés amaz egyéb módok mellett, amelyekkel a falusi lakosság öregjét, fiatalját a takarékoságra szinte rácsábítani igyekeznek. A legújabb módot egy hannoverai szövetkezetnél eszeltek ki. A hitelszövetkezet vénjei kimondták, hogy konfirmáció alkalmával a fiatalságot egyenkint három márkás takarékkönyvecskével fogják megjutalmazni. A könyvecskébe benyomatták e mondatot: „Az iskola-

évek emlékére”. S volt még egy kikötés is emellett és pedig az, hogy a három márkát tíz esztendőn innen nem lehet a szövetkezetből kivenni. A konfirmáció elmúlt, a fiatalok hazavitték a betéti könyvecskéket s az öregek lesték az eredményt. Az eredmény pedig az volt, hogy egy héten belül a megajándékozottak közül nyolcan tettek be újabb összegeket a három márkához.

Somogy megyei Hitelszövetkezetek Szövetsége.

A múlt esztendői működéséről beszámoló évi jelentés, mely most hagyta el a sajtót, a szövetkezés minden barátját örömmel fogja eltölteni. Itt már nemcsak a szokásos és sablonos fejlődésről van szó, hanem elővasván ezt a jelentést, azt a benyomást kapjuk, hogy Somogyban a hitelszövetkezeti intézmény meggyökeresedett a nép bizalmában, megerősödött és megizmosodott. De hát beszéljenek az adatok. A Somogy megye területén működő 102 hitelszövetkezet a múlt év végén 3 millió 499,332 korona betétet kezel, tartalékalapjuk pedig fölgyűlt 202,557 koronára. A hitelszövetkezetek által lebonyolított 7.348,126 kor. személyi hitelből több mint 5 milliót a szövetkezetek a saját erejükből folyósítottak. A téli emlékezetes pénzdrágaság tartama alatt a nagyobb pénzintézetek kölcsöneinek kamata magasabb volt a hitelszövetkezetek által szedett kamatnál. E meglepően szép eredmény Somogyot a szövetkezeti munka szempontjából az elsősorba helyezi hazánkban.

Anglia fogyasztási szövetkezetei. Valóban imponáló számok beszélnek arról, hogy évről-évre milyen szédületes fejlődést mutat Angliában a fogyasztók szerveződése. A brit szigeteken már igazán lehet szövetkezeti társadalomról beszélni, mert a szervezett fogyasztók száma nem kevesebb mint 10 millió, akik 2.430,000 családot képviselnek. Az angol fogyasztási szövetkezetek évről-évre 270 millió értékű árut termelnek a saját üzemükben, ami a szövetkezeti mozgalom legfontosabb eredménye. Hiszen tudvalevő dolog, hogy ma termelés és fogyasztás külön-külön táborban vannak, amelyek gyakran szemben is állanak egymással. A fogyasztók szövetkezésének nagy fontossága éppen abban van, hogy amint az egész világon látjuk, a fogyasztási szövetkezetek fejlődésük későbbi időszakában saját üzemükben termelésre berendezkednek; ezzel nemcsak saját tagjaiknak szereznek hasznot, hanem magasabb közigazgatási missziót is teljesítenek, mert megelőzik és lehetetlenné teszik azt, hogy a termelés szférájában egyoldalúan árdiktáló gazdasági hatalmak keletkezzenek.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít húsféleket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és **MINDENMÉJÉ ÉLELMICZIKKÉT.** Hordóbor-értékesítő osztály. ••• Égetett szeszesitalok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ••• Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

• MI UJSÁG? •

Pusztító felhőszakadás. Hónapokig tartó szárazság után Krassó-Szörénymegye délvidékén minap éjszaka jégesővel vegyes felhőszakadás vonult végig, amely mindent tönkretett. Krussovecz állomásnál a vasútvonalat a hegyi víz által sodort törmelék több helyütt teljesen elfődte. Az akadály elhárítása a 704. számú gyorsvonalat Kornya állomáson harmadfél óráig tartóztatta föl. A jablanicai alagút és a 88. számú vasúti örház közötti vonalrészre a hegyi patak óriási sziklákat és fatömböket sodort és a pályatestet száz méternyi darabon megrongálta. Ha a 88-as pályaőr és Kuti Ádám lokomotívvezető a veszedelmet nem veszik észre, a vonat föltétlenül lezuhan a negyven méteres mélységbe és az összes utasok odavesznek. A gépész a vonatot a legnagyobb gyorsasággal megállította, úgy hogy ezáltal az összes utasokat megmentette. Az utasok most átszállással közlekednek átlag hat órai késéssel. Magyarország és Románia határán a Bakna határfolyón keresztül épített vasúti híd beszakadt és ott a rendes forgalom csak hosszabb idő multán állhat helyre. A Csernopolya hegyi patak sok helyen kiáradt és az ár nagymennyiségű fát hőmpölygét. Az árvíz a vadállományban is óriási károkat okozott. — Nagykárolyból jelentik, hogy ott félórán tartó felhőszakadás volt. A nagymennyiségű víz elöntötte az utcákat, az erős szél fákat tört ki, a búzakereszteket szétverte, a tengerit földredöntötte és több házfödelet lerombolt. Néhány helyen lecsapott a villám.

Megtámadott rendőrök. Kolozsvárról jelentik: Kedden este 9 és 10 óra között egy lovasrendőri őrzőratot, mely Péterfi Ádám és Varga István rendőrökből állott, a külmagyar-utcai külvárosban egy csoport külvárosi parasztleány, amelyet az őrzőrat csöndre szólított, revolverlövésekkel támadott meg. Péterfi Ádám azonnal meghalt, Varga súlyosan megsebesült. A tettesek szétfutottak. A gyilkosság oka valószínűleg bosszú.

Merénylethír Lipót belga király ellen. Több lap azt a hírt közölte, hogy a rendőrség egy Lipót király élete ellen irányuló merénylettervét fedezte fel. A király jelenleg Cirquoban, az ardennesi hegységben időzik. Állítólag több embert letartóztattak. Egy későbbi brüsszeli távirat szerint az egész merénylethír légből kapott és csak egy egészen ártatlan esetre vezethető vissza. Amikor a király kedden a templomból kijött, egy rongyos ruhájú ember közeledett feléje, hogy kérvényt adjon át. A kérvényezőt a rendőrségje vitték.

Avar sírok. A Magyar Nemzeti Múzeum már régebbi idő óta ásatásokat folytat Dunapentelén, ahol egész római telepét tártak föl. Az ásatások vezetésére most jártak lenn Mahler Ede és Hekler Antal segédőrök, akik munka közben a római sírok között rendkívül értékes és becses avar emlékekre bukkantak. Több avar sírt leltek itt, melyekben csodás épséggel maradtak fenn az elhunytakkal együtt eltemetett használati tárgyak, pedig hosszú idő telt el azóta, hogy ezeket a sírokat megásták. Az avarok a Kr. utáni nyolcadik században éltek Magyarország eme vidékén. A sírok között különösen gazdag anyaggal szolgált az egyik lovas sír, amelybe valamely főrangú avart temettek. Gazdag aranydíszítésű boglárók, csattok, szíjvégek maradtak fenn és első esetben találtak foszlányokat abból

az öltözetet borító aranylemezből, amely az avar előkelők ünnepi viseletéhez tartozott.

A pápai okmánybélyeg. A pápai udvarnál újabban érdekes újítás lépett életbe. Eszerint X. Pius pápától is csak bélyeggel ellátott folyamodványban lehet kérni valamit, épp úgy, mint a civilizált országokban akár melyik hivataltól. A bélyegilletéket maga a pápa léptette életbe s mivel sokan fordulnak hozzá, kétségtelen, hogy ez az illeték tetemes összeget hoz majd be minden esztendőben. Ezentúl a Vatikánban minden kérvényre ívenként egy franknyi bélyegilleték esik. Minden egyházközségnek évenként száz- és százféle ügye van a szentszéknél. Ezentúl úgynevezett pápai bélyeges papírost kell használniok, éppúgy, mint mindazokiak, akik ezentúl audienciát kérnek majd. Ezért is bélyeges papíroson kell folyamodni. Ez a papíros az R. C. A. betűkkel van ellátva; a betűk jelentése: reverenda camera apostolica. Ennek a papírosnak az ára ívenként egy frank.

Magyar ember karrierje a szultánnál. Érdekes átirat érkezett a külügyminiszteriumtól kedden délután Szatmárnémeti törvényhatóságához; eszerint az átirat tudatja a törvényhatósággal, hogy Konstantinápolyban meghalt Nagy Sándor, a szultán főnyeregkészítője; ennél is fontosabb azonban, hogy ugyanezen Nagy Sándor után 100,000 arany piaszter maradt készpénzben az Ottomán-bankban letéve. Végül kéri a leirat, hogy éppen ezért Nagy örökösait a hatóság nyomozza ki. Nagy Sándor, aki 1823-ban született, 1849-ben a világosi fegyverletétel után emigránsként ment ki Konstantinápolyba. Itt megtelepedett és ügyes munkája révén oly híressé lett, hogy nemsokára meghívást kapott a szultán udvarába. A szultán utóbb főnyeregkészítőjévé tette és mint ilyen óriási vagyont gyűjtött magának.

Hegyomlás. A napokban az árvavölgyi vasút Alsólehota község mellett elhaladó vonalrészén nagy hegyomlás történt. Szerencsére semmiben sem esett kár. A közlekedés 1 napig csak átszállással történt. Megjegyezzük, hogy azon a környéken igen laza a föld s ezért Ks. Od. egy km.-nyi távolságban védelmi építkezéseket folytat. Legcélszerűbb lenne azonban a vonal jelenlegi irányát megváltoztatni, az Árvát azon a helyen áthidalni és a tulsó partra átépíteni a pályát, mert ezen a vidéken napirendben lesznek a hegy- és földcsuszamlások.

Anyja szeretőjének gyilkosa. Ugocsán János bikszádi (Szatmárm.) lakos anyja, aki negyvenöt éves és özvegy, szerelmi viszonyban élt Finta Tógyer odavaló legénynyel. Az özvegynek pár héttel ezelőtt gyermeke született és Finta ez alkalomból meglátogatta. Ugocsán János ezt az alkalmat felhasználva, Fintát lesből megtámadta és késszurással megölte. Utána anyját és a gyermekét akarta megölni, de a szomszédok megakadályozták ebben. A csendőrök a gyilkost elfogták.

Tolvaj szakácsné. Kunfi Adolf földbirtokos rájött, hogy pénzes szekrényét valaki hosszabb idő óta rendszeresen megdézsmálja. A gyanú a szakácsnéjára irányult, akinél a házkutatás alkalmával sok készpénzt, takarékpénztári könyvet és kötelezvényt találtak, mire letartóztatták. A tolvaj szakácsné a cellában, amelybe zárták, öngyilkosságot kísérelt meg: felakasztotta magát a kilincsre, de levágták.

Lázadó fegyenctelep. A maláji szigettengeren levő Timor portugál rabkolónián lázadás tört ki. A sziget kormányzója, Silva, egy veszedelmes kalandor, aki egyébként ezredes volt a portugál hadseregben, hivatali évének lejártával nem akarta székét átadni utódjának, hanem forradalomba szólította a fegyenc-

telepet, azzal a célzattal, hogy függetleníteni fogják magukat Portugáliától. Lisszabonban nem vették tréfára a dolgot. A tengerészeti miniszter a Mozambiqueról minden rendelkezésére álló csapatot Timorba rendelt s egy cirkáló-hajót is küldött oda. Ha szükségesnek látják, Dilli-t, a sziget fővárosát bombázni fogják. A kormány elhatározta, hogy a fölkelést minden körülmények között elfojtja. Lisszabonban attól tartanak, hogy nagy vérontás lesz a kolónián, mert Silva ezredest elszánt kalandornak ismerik.

Edvárd király a londoni magyar kiállításon.

Edvárd angol király e héten meglátogatta az Earls-Courth-on rendezett magyar kiállítást. A királyt megérkezésekor Mensdorff-Pouilly londoni magyar-osztrák nagykövet fogadta, akivel a király szíves szavakat váltott. Ezután Erődi Béla főigazgató, továbbá Krolp Alfréd, Ágotai és Tonelli kiállítási tisztviselők kalauzolásával megtekintette a kiállítást. A király egy óra hosszat időzött a kiállítás helyiségeiben.

Telepesek megjutalmazása. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a gazdasági udvarok beépítése, felszerelések és gazdasági eszközök rendbentartása és egyáltalában az okszerű gazdálkodásért Pozsár Mihály szapárfalvai lakos részére egy turókéket, Krauser Miklós facseti és Kádár Imre igazfalvai lakosnak egy-egy választott berni üszőborjút, Korka Sándor és Korka János bálinczi lakosok részére egyiknek egy répvágót, másiknak egy konkolyválasztót és Bodnár Imre monostori lakosnak egy rostát engedélyezett, mely tárgyakat mint a földművelésügyi miniszter ajándékát a napokban osztotta ki szép elismerő szavak kíséretében Lukonics Lajos gazdasági egyesületi titkár.

Betörés egy görög herceg lakásán. Miklós görög herceg feleségével, Helén hercegnővel mult vasárnap délután Franzensbádba érkezett, ahol az Imperiá-villában vett lakást. Két nemzetközi betörő, aki a herceget már Berlinben is nyomon követte, utána utazott Franzensbádba és itt megleste az alkalmat, hogy lakásába betörhessen. A betörők másnap délelőtt tíz és tizenegy óra között betörték a hercegnő udvarhölgyének szobájába. Az udvarhölgy éppen a hercegnőnél volt és a betörők felhasználták ezt az alkalmat arra, hogy a szekrényeket és a ládákat föltörjék és azokból minden értékes dolgot elvigyenek. Az elrabolt holmi értéke kétezer korona. A hercegnő értékes ékszerét nem tudták a betörők megtalálni.

Szerencsétlenül járt katona. Kaposvárról jelentik: A nagyatádi vasútállomáson a 4311. számú személyvonat összeroncsolta Horváth Péternek mindkét lábát. Horváth, aki a Budapesten állomásozó 44-ik gyalogezred első századához tartozó századdobos, aratási szabadságon volt s mivel későn ért az állomásra, fél akart ugrani a vonatra. A vasúti alkalmazottak állítása szerint roszszul ugrott s így került a kerekek alá. Több szemtanu állítása szerint azonban a megindult vonatról a kalauz lökte le. Az életveszélyesen sebesült katonát bevitték a kaposvári katonai kórházba. Jobb lábát amputálni fogják.

Elítélt újságíró. Nagyváradon Nógrádi-Niedermann Gyula egy közleménnyel halálba kergette Füchsl Mór ottani borkereskedőt. Ezért a tettéért egy és fél évi börtönnel lakolt. Most egy apróbb ügye foglalkoztatta a bíróságokat, melyet mint a Nagyvárad Hírek szerkesztője követett el. Ebben a lapjában ugyanis Nógrádi-Niedermann Gyula politizált, holott a szükséges kauciót nem tette le. A nagyvárad törvényszék 20 korona

pénzbüntetésre ítélte a vádlottat s ehhez ugy a kir. tábla, mint most a kir. Kuria is hozzájárult.

Cápa Zárában. Zárából jelentik: Egy Zgambelli Miléna nevű tizenhat éves ritka szép halászleányt fürdés közben megtámadott két cápa. A leány vasruddal védekezett a cápák ellen, de e közben elvesztette egyensúlyát és az egyik cápa leharapta a leánynak fél lábát. Halászok segítségére siettek és a szárazföldre vitték, ahol a leány elvérézés következtében néhány perc mulva meghalt.

A paraszt, mint vádlott. A budapesti büntető-törvényszék harmadik napja tárgyalta annak a pénzhamisító szövetségnek a bűnpörét, amelyet egy fényképész és egy festő szervezett jobbára parasztemberekből és amely Kiskőrös és Halas vidékét jól és kevésbé jól sikerült 20 koronás hamisítványokkal árasztotta el. A paraszt-vádlottak kihallgatása nem egy derűs jelenetet sző a tárgyalás komoly hangulatába.

— Hát maga nem tudta — kérdi az elnök az egyik vádlottól — hogy ...

— Nem tudtam — vágja közbe a vádlott.

— Mit nem tudott?

— Semmit se tudtam.

— Hísz azt se tudja, mit akarok kérdezni!

— Nem tudom azt se, könyörgöm alássan. (Derűlség!)

Elnök: Nem tudta, hogy hamis pénzt készíteni nem szabad?

— Nem tudtam. Aztán meg a fotografus nagyságos ur, azt mondta, hogy nagyon kevés a pénz az országban ...

— Hát maga szerint mindenkinek joga van pénzt csinálni?

— Én ahoz nem értek. Én csak egyszerű paraszti ember vagyok.

— Hát mindenki csinálhat pénzt itt, aki akar?

— Nem. Csak az, aki — tud. (Nagy derűlség.)

A tárgyalás a hét végéig el fog húzódni.

A mulatós legény. Kisujszálláson Oros Károly fiatalember könnyelmű életével már egész családját nyomorba taszította, folyton korcsmázott és hogy rendes uton nem tudott elegendő pénzt keríteni, a családját lopta minduntalan. Hétfőn is buzát akart lopni, de bátyja észrevette ezt és odasietett, hogy a lopást megakadályozza. A testvér erre vasvillát ragadott és bátyján életveszélyes sebeket ejtett. Oros Károlyt azonnal letartóztatták.

„Rejtélyes“ villámcsapások. Nápolyban nem mindennapi eset történt: hirtelen zivatar támadt és akkor egy, a San-Fernandó-téren vágató bérkocsi lova a villámtól sujtva, elesett. Az utas kiszállt a bérkocsiból, hogy segítsen a lovat talpraállítani, de ő is villám-sujtottan halva esett össze. A segítségül hívott tűzoltóságnak csak a legnagyobb óvatosság kifejtésével sikerült a kocsist megmentenie. Az esetet eddig nem tudták megmagyarázni. A Matino című lap azt hiszi, hogy hirtelenül fejlődött földalatti vagy légköri elektromosságrol van szó.

Németország fogyasztási szövetkezeteinek bevásárlási központja most tette közzé a mult esztendő üzleti eredményéről beszámoló évi jelentését. E szerint a mult esztendei forgalom kitétt közel 60 millió márkát, 133 millióval többet, mint 1906-ban. A fölösleg több, mint másfélmillió márka, ebből tiszta nyereség félmillió márka. Az alaptőke 872,307 márka.

Romeo és Julia.

Olasz földön a dalok korában,
Kurtyhóban és palotában
Még egyre szól a szerelem
dala:
„Óh Romeo és Julia!”

Bár nyugszik régen és meg-
szűnt e pár
Aján a csók, kézben gitar —
Míg csak világ lesz és ember-
fia,
Lesz Romeo és Julia,

Keszler

• GAZDASÁGI DOLGOK •

Szántóföldi zöldségtermesztés.

A helyes alapra fektetett és körültekintéssel berendezett zöldségtermesztés: egyik legjövödelmezőbb növénytermesztési ág.

A zöldségtermesztés aránylag nem kíván nagy befektetést és a befektetett tőke nem hever sokáig gyümölcsözetlenül, mert a termények nagy része nyáron és őszszel értékesíthető lévén, — a termesztő rövid idő múlva visszakapja a tőkekamatot és a kiadott üzemenköltségeket.

Ezen szempontból a zöldségtermesztést a szegényebb néposztály is anyagi erejéhez képest annál is inkább fölkarolhatja, mert itt úgy a saját, mint családtagjainak munkaerejét igen jól értékesítheti, ami a kiadásoknál igen nagy megtakarítást jelent. De tekintetbe véve azon körülményt, hogy sehol sem használható föl jobban a gyermekek és öregek munkaereje, mint éppen a zöldségtermesztésnél, mi sem természetesebb, mint-hogy ezen növénytermesztési ágra — úgy közgazdasági, mint szociális szempontból — a jövőben nagyobb súlyt kell helyeznünk.

Amíg a zöldségtermesztés nagyobb mérvű fölkarolása egyrészt a kisbirtokosok anyagi helyzetét lényegesen javítaná, másfelől a sok munkáskéz foglalkoztatásával, ha nem is teljes mértékben, de mindenesetre jelentékenyen hozzájárulna a kivándorlás csökkentéséhez.

Ezenkívül még azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy zöldségtermesztésre sok oly nedves terület lehetne fölhasználni, mely ez idő szerint jelentéktelen vagy éppen semmi hasznot nem ad.

Végül nem hagyhatom említés nélkül azon közgazdaságilag fontos körülményt sem, hogyha a zöldség- vagy magtermesztést a mezőgazdaság keretében, ennek vetésforgójába illesztve üzzük — tekintetbe véve, hogy a zöldségtermesztés a legintenzívebb talajműveléssel jár — a mezőgazdasági növények részére a talaj igen jó állapotban marad hátra: ezáltal a szántóföldi zöldségtermesztés, közvetve a mezőgazdasági növénytermesztésnek is előnyére szolgál.

Amennyiben azonban a zöldségtermesztés sok munkaerőt igényel, azzal számot kell vetnie a termesztőnek, hogy e művelési ágat csak oly mértékben karolja fel, amennyinek jól meg tud felelni.

Ha a gazda saját munkaerején kívül idegen munkaerőt is igénybe kíván venni, ami ezen művelési ágnál sokszor el sem kerülhet, akkor legcélszerűbb, ha részes művelésre adja ki növényeit. Így egyfelől biztosítja a szükséges munkaerőt, másrészt keresetbe juttatja a munkásokat, akiket ezáltal más munkák végzésére is megnyerhet. Szerintem ez a gazdálkodási mód lenne legalkalmasabb: a gazda és munkás közötti jó viszony ápolására.

A mai egyoldalú szemtermesztés mellett a kisgazda helyzete igen válságos. Ezen gazdálkodás mellett sokáig nem tarthatja fenn magát. Ezért előbb-utóbb át kell térnie az okszerűbb és jövödelmezőbb gazdálkodásra. Az állattenyésztés, kereskedelmi, ipari és gyógynövények, továbbá némely nagy keresletnek örvendő zöldségfélék termesztése nélkül sem a talaj észszerű kihasználása, sem a nagy közterhek könnyebb elviselése nem érhető el.

Ez okból arra kell törekednie minden gazdának, hogy ott, ahol a viszonyok lehetségessé teszik, a jövő-

ben okkal-móddal megbarátkozzék oly növények művelésével is, amelyeket eddig nem termesztett. A kereskedelmi és ipari növényeken (kender, dohány, cirok, komló, cikória stb.) kívül, különösen a mák, paprika, paradicsom, káposzta, dinnye, ugorka, bab, borsó, lencse, hagyma és némely gyógynövény termesztése érdemel figyelmet.

A nagyobb arányú zöldségtermesztésnek két módja van. Az egyik mint önálló termesztési ág, a másik mint gazdasági zöldségtermesztés fordul elő.

(Folyt. köv.)

Magyar és olasz kender.

Minden kendertermesztő gazda tudja, hogy az olasz kendernek rostja, illetve fonala szebb, fehérebb, illetve rugalmasabb, minélfogva erősebb is mint a magyar kendernek fonala. Törekvésünk az, hogy az olaszországi kenderhez hasonló minőséget állítsunk elő, mert csak így tudjuk a mindinkább fokozódó kendertermésünknek a külföldön piacot és jó árt biztosítani. Hogy ezt minél előbb elérhessük, nem elegendő Olaszországból kendermagot hozatni, az olaszországi kenderáztató medencéket utánozni, hanem behatóbban kell a kendermaggal és az áztatással foglalkoznunk, Nézetem és tapasztalatom szerint mesterségesen kell a kendernek azt itt Magyarországon megadni, amit az éghajlat az olaszországi kendertermesztőknek ajándékozott. Ha megvizsgáljuk az Olaszországban termelt kenderkórót, nagyon kis különbséget észlelhetünk a hazánkban termesztett kenderkóróval szemben; ha ellenben a rostot, illetve fonalat hasonlítjuk össze, igen lényeges különbséget fogunk találni. Az Olaszországban termesztett és áztatott kenderrost sokkal simulékonyabb, fehérebb (sárgás-fehér), ennélfogva erősebb is. Ily kender előállításához Magyarországon két dologra kell igen nagy gondot fordítani: 1. a magtermesztésre, 2. az áztatásra.

Tudvalevő dolog, hogy a kendermagot Olaszországból hozatjuk. Az Olaszországból hozatott kendermagból igen szép magas kendert nyerünk; ezen kender olyan kemény kóróval bír, hogy arra alig lehet munkást kapni a fás résztől való megtisztításhoz; még kevésbé akkor, ha ezen kender a mesterséges áztatókban lett áztatva, mert az eddigi műáztatókban áztatott kendernek kidolgozása sokkal nehezebb.

Kendertermesztő gazdáink, de kenderkikészítő gyáraink is legjobbnak tartják az olaszországi kendermagot és szerződésileg kötik termelőiket, hogy direkt olasz magot vessenek.

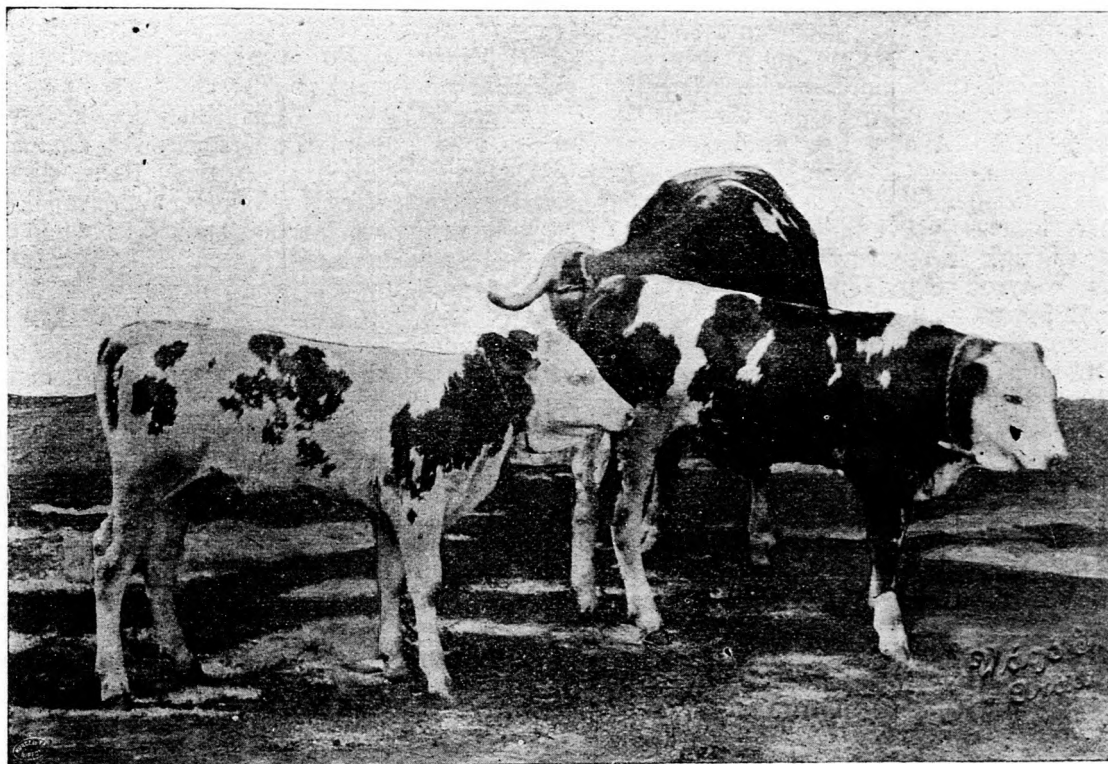
Tapasztalataim arra mutatnak, hogy ezen költséges dolog nemcsak szükségtelen, hanem a kenderkóró és rostra egyaránt káros — és pedig azért, mert ily magánúton szarmazó kender, mint már előzőleg említettem, sokkal keményebb kóróval bír, mint a már nálunk aklimatizált kender. Tapasztalataim szerint nem szabad minden esztendőben magot változtatni, hanem csak minden 5. vagy 6-ik évben és pedig úgy, hogy a direkt Olaszországból hozatott magot, legalább 2 éven keresztül csakis magtermesztésre használjuk. A 3-ik évben már vetőmagul szolgálhat a kórótermesztésre, amikor is ezen mag úton előállított, illetve nyert kenderből ugyanoly mennyiségűt fogunk kapni, mint azon magból, amelyet Olaszországból hozatva, mindjárt vetőmagul használtunk: ellenben fás része sokkal gyengébb, a fonala pedig simulékonyabb lesz mint az eredeti magból. Több éven keresztül kísérleteztem és ily eljárás mellett sokkal szebb és jobb kendert nyertem, mint direkt az eredeti mag után.

A második főoka az usztatásban keresendő. A kisgazdánál okszerű áztatásról szó sincs: a kenderkimun-

káló gyárakban vannak már műáztató medencék, de tapasztalataim alapján bebizonyíthatom, hogy ezek nálunk nem megfelelőek: igaz ugyan, hogy egészen az olaszországi minták után lettek készítve, de jaj annak a munkásnak, aki ily áztatóból kendert tör, különösen ha közvetlenül olasz magból származik a kender. Sokkal nehezebb ezt kitisztítani, mint azt, amely még a régi alapon (pocsolyában) lett áztatva, a színe valamivel jobb, mint az utóbbié, de azért még sok kívánni valót hagy maga után. Az áztatás nálunk augusztus havában 4—8 napot a tavaszi időben sokszor 14 napot is igénybe vesz és kitűnik, hogy az a kender, mely augusztus havában lett áztatva, sokkal szebb, erősebb és inkább az olaszországi kenderhez hasonló, azért, mert a víz augusztusban sokkal melegebb és így a fa és rost között levő enyvanyag hamarabb feloldatik és 4 nap

A gazdasági szakismeretek terjesztése. A Szolnokdobokamegyei Gazdasági Egylet érdekes módon terjeszti a kisgazdák körében a modern gazdálkodás ismereteinek formáit. Ugyanis rendszerint vasárnapokon a gazdasági egylet küldötteit sétára hívják; a séta alkalmával beszélgetés fejlődik és az egyes vetésforgóknál valósággal viták szélesednek ki, hogy az illető gazda földje helyesen, okszerűen van-e művelve? A földművelésügyi miniszter örömmel értesült a gazdasági ismereteknek ezen gyakorlati terjesztéséről és a határbejárással kapcsolatos gazdasági előadások költségeire 1000 korona államsegélyt engedélyezett.

Tojásaikat fölfaló tyúkok. Egy francia szaklapban érdekes recipét olvasunk némely tyúknak az ellen a veszedelmes szokása ellen, hogy a saját tojásaikat

Képek a grabáci állatdíjazásról: Csoport a grabáci tenyészállatdíjazásról.

alatt már kivehető. Ezen rövid idő alatt a kenderfonál nem szenved a víztől annyit, mint a tavaszi hónapokban, ami a fonál minőségére nagy előny.

Olaszországban ezen művelet legtovább 3 napig tart, ez pedig csakis az éghajlat, jobban mondva a melegebb víznek tulajdoníttatik.

Áztatási kísérletekből azt láthatjuk, hogy a folyóvízben az áztatás sokkal gyorsabban történik, mint forrás- vagy kútvízben és pedig a folyóvízben levő ásványi anyagok segítségével a fa és rost között lévő enyvanyag gyorsabban olvad. Száradás után tisztítás alá véve, a kenderkórón észlelhető, hogy a folyóvízben áztatott kender könnyebben tisztítható, de különösen az, amely meleg vízzel lett áztatva; a folyó és meleg vízben áztatott kender igen szép és minősége is jobb, mint a természetesen áztatott kenderé.

Visszatérve arra, hogy nálunk a kenderáztató-medencéket ugyanúgy készítik, mint Olaszországban, de mert éghajlatunk nem oly meleg, áztatóinkat nézetem szerint másképpen kell felállítani, ami szintén nem költségszerűbb, mint az eddigi eljárás s így csakis a jóakarattal szükséges.

Sch. M.

fölfalják. Szabadon tartott tyúkok nem esnek ebbe a hibába, a fogságban tartott tyúkok is csak azért, mert az egyoldalú takarmányozás miatt nem jutnak elegendő mész tartalmu táplálékhoz. A tojásaikhoz hozzányuló tyúkok kigyógyítására a fent hivatkozott szaklap a következőket ajánlja: Egy tojásba, amelynek tartalmát előbb kiürítettük, mustárral kevert, finommá reszelt fűrészpórt helyezünk s mikor megtelt a tojás, a föltörés helyét gummozott papírral gondosan leragasztjuk. Azt mondják, hogy amelyik tyúk nekimegy ennek a csaléteknek, soha többé nem vetemedik arra, hogy a tojásba belekóstoljon. Legradikálisabb gyógyszerül azonban természetesen a francia is csak azt ajánlja: megfigyelni a tyúkot s amelyiknél a szóban levő veszedelmes szokást észleljük, könyörtelenül bemasiroztatni a fazékba, nehogy a bünt más társak is eltanulják.

MULATTATÓ

Pereg Andris Amerikában.

Tanulságos kis könyvecskét forgatok. Ismerem az íróját. Ebből tudom, hogy igazat beszél. Volt alkalmam megfigyelni ott kint Amerikában a világ járását. Láttam, hogy a szegény magyar a nem neki való irtalmatlan munkától mint kopik, mint nyomorodik. És amit nagy keservesen összekuporgat, legfeljebb koporsóra jó. Ezzel az írással azt akarta elérni, hogy szemébe mondja a fészkelődő magyarnak: nem mind arany ám, ami fénylik!... Nem mind igaz, amit beszélnek arról a gazdagságról, ami az Óceán tulsó partján vagyon. Elbeszéli a szegény Pereg Andris igaz történetét, akit, mint annyi mást, szintén kicsalt a könnyű gazdagodás vágya. Aki, mikor testben-lélekben megnyomorodva hazaérkezett, saját kezével vetett véget nem sokat érő életének. De ne vágjunk az események elé. Mondjuk el röviden a kis könyvecske tartalmát.

Tehát Pereg Andris megjött Amerikából. Nevezetes dolog az ilyen faluhelyen. A legények sokan attól tartották függővé elmenetelüket, hogy mit szól Andris Amerikáról? Ha jó hírt hoz, indulnak az első hajóval.

Pereg Andris tehát beállított a szülői hajlékba. Zsuzsa néne, az édesanyja, alig ismert rája. Tetőtől-talpig úri ruhába volt az Andris bujtatva.

„Hanem a járása meg a tartása szegénynek nagyon oda vót.”

Alig kapott be Andris a hosszú út után néhány falatot, már jöttek a falubeliek. A régi legénypajtások ugyancsak szorongatták a kezét. Kíváncsiak voltak, hogy folyt a sora odakint. Égett a hazai föld talpaik alatt; menni szerettek volna már.

Andris szomorodott tekintettel nézte őket és azt mondta:

— Hadd el, ha azt kérde, hogy volt a sorom, hát azt mondom, hogy sose vágyódjál oda, ahol én voltam. Nézz rám, aztán áldd az Uristent, hogy nem kellett bolond fejjel kimennem. Milyen erős, egészséges voltam, mikor kimentem, micsoda összetört ember vagyok, hogy hazakerültem. Őt esztendeig dolgoztam odakünn, de azt hiszem, ötven évig voltam künn. Húszéves voltam, mikor kimentem, öt évig voltam künn és most vénebb vagyok, mint az édesapám.

Igy az Andris. A legények meg hallgattak és miután Andris megígérte, hogy estére körülményesebben elmondja sorsát, lassanként elsomfordáltak.

Jött Vica is, az Andris mátkája. Alig hogy Andris érkezését hallotta, rögtön ott termett Peregéknél. Volt öröm, de a lány lassanként elszontyolodott. „Nem győzte Andrist eléggé nézni, hogy mi lett belőle.”

— Nem ismerek én már kendre — mondotta nagy szomorúan — hiszen a formája sem az, aki volt, mikor itt hagyott bennünket.

— Eh, hátha levetem ezt az uri ruhát s megint a régi mándlit és bőráncú gatyát veszem fel, rám ismer sz akkor? — kérdezte Andris.

— Nem a ruha teszi az embert — mondta újra a lány. — Öreg ember lett már kendből, nem az a nyalka legény már, aki elment hazulról.

Mikor aztán ki találta mondani Andris, hogy akadt volna odakünn is szerencséje, azt felelte Vica, hogy:

— Hát akkor menjen kend vissza, ahonnét gyűtt és ott keresse szerencséjét. Én nem vagyok utolsó lány a faluban.

Andris csak nézte, hogy fordul sarkán a leány és hagyja ott. Aztán úgy tett, mintha könnyedén venné a dolgot.

Estére, aki csak mehetett, mind ott volt, hogy Andris sorsát hallhassák. No de aztán el is ment valamennyinek a kedve Amerikától.

Ott kezdte, hogy a nagy német hajón úgy bántak velök, mint a barmokkal szokás. Az enivaló olyan volt, mint a moslák, aztán nem tiszta disznósírral főztek, hanem faggyúval meg avas vajjal. Rosszul lett tőle az ember. Már aki amúgy is beteg nem volt. A sok rosszulletnek — beszéli Pereg András — az lett a vége, hogy a negyedik napon a szegény Horvát Gazsiné Szinesből, a mi megyénkbeli, ott halt meg, azt aztán minden papi szertartás nélkül, egy lepedőbe belevarrva beledobták a tengerbe. Bizony nem került az se szentelt, se szenteletlen földbe, hanem ott ehették meg a tengeri halak. Másnap meg az történt, hogy mikor feleresztettek bennünket sétálni, Begedi Pál közelment a hajó korlátjához és mert a nagy betegségtől szédülős volt a feje, a tenger meg nagyon háborgott, egyszerre csak belekapta a nagy hullám a tengerbe s hiába volt minden kiabálása, bizony ő érette ugyan nem bocsátottak le csónakot.

Mikor aztán végre megérkeztek, kezdetét vette a nagy vizsgálat. Mert anélkül az embert be nem eresztik Amerika földjére. Akinél kifogást találtak, azt visszaküldötték.

Be is csapta mindjárt szegény Andrist egy úrformájú ember, aki ruhájáról megismerte, hogy magyar. Valami szédelő honfitárs lehetett. És pedig földosztással. Az lett a vége, hogy elszedte az Andris pénzét. És üthette a csalók nyomát, a rettenetes nagy idegen városban.

Az volt még a szerencséje, hogy egy magyar munkás, ki szinte a ruhájáról ismerte fel Andrist, hogy hazájabeli, megszólította. Ez aztán felvilágosította, hogy az előbbi magyar csaló volt; és ne is kereskedjen a pénze után, mert ugyis hiába.

Elmentek azután együtt Pittsburgba, ahol egy Apagyi nevű sógora dolgozott Andrisnak. A leggyorsabb vasúttal, így hát hamar odaérkeztek. Megtalálták Apagyi sógort. Piszkos, kövezetlen utcán, amelyik csupa kőszénhamuval volt tele, egy kis faházban lakott és vele több magyar.

A sógor másnap bevitte Andrist abba a vasgyárba, ahol ő és a többi magyar dolgozott. Hogy minő munkát végzett, álljanak itt Andris szavai:

— Eleinte csak a vasércet targoncáztam a kohóig, de mindenütt a pokoli hőségben, úgy hogy szakadt rólam az izzadság, ezért naponként egy dollárt kaptam, de reggel öt órakor már ott kellett lennem pontosan s estig dolgoztam; később a kész vasat vittem a vállamon a sógorommal együtt, némelykor három méter-mázsás darabokat cipeltünk s majd megszakadt az inunk

belé, úgy hogy este csak úgy szédelegtünk haza a munkából és fájt minden csontom, hogy kinyújtani alig bírtam a tagjaimat. Ha a vasárnap közben nem lett volna, bizony nem bírtam volna ki három hétig sem, de ekkor legalább kialhattam magamat. Kelleit volna bizony valamikor a templomba is elmenni, de a tagjaimat sem bírtam mozgatni, nemhogy járni tudtam volna.

Andris azután itt felkívánczolt az olvasztóhoz, mert ott nagyobb fizetést adtak, de Apagyí lebeszélte.

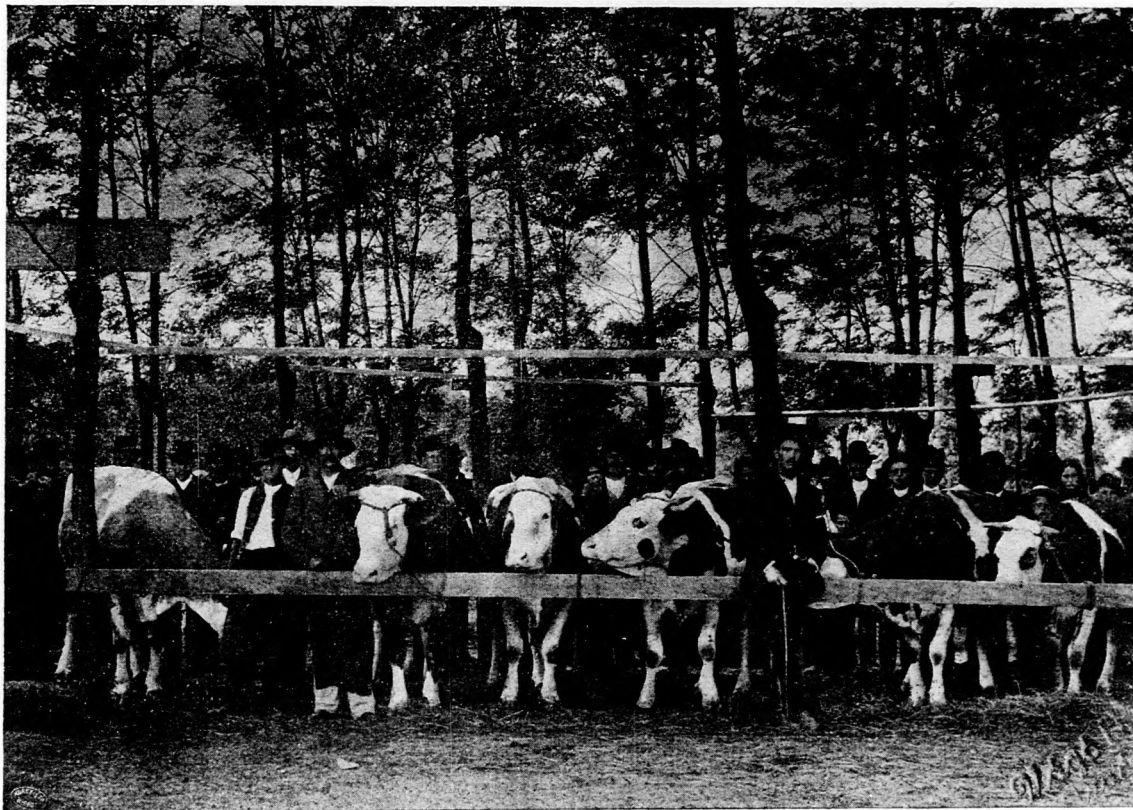
— Pokoli ott a meleg — mondá.

Jó is, hogy így történt, mert különben Andris nem mondhatta volna el ezeket. Egyik napon az olvasztókemence teteje a levegőbe repült az ott dolgozó emberekkel együtt. Öten beleszédültek a nagy kemencébe

— kiabáltam mindig, nem tudtam enni egy falat húst sem azontul, csak tejen meg tojáson éltem.

Innét ismét vasgyárba került. Itt történt vele az az eset, mely leginkább haza hozta. Az egyik olvasztókemencét bontogatták, mikor a vasat előtte vitték el, a nagy vasajtót rájuk döntötték. Egyikőjüknek, egy Lucsky Miklós nevűnek eltört a két lába. Andrisnak a törmelék a gyomrát nyomta meg szörnyen, de azért eszénél volt. Ez lett a szerencséje, mert látta, hogy Lucskyt, pedig még élt, hogy ne kelljen fizetni kártérítést, beledobták az égő kemencébe.

Andris nagy nehezen kiszabadította magát, azután úgy elszaladt, hogy meg sem tudták volna találni. A kórházba jutott és mikor onnét kikerült, első dolga volt jegyet váltani a hazautazásra.

Képek a grabáci állatdíjazásról: Egy grabáci gazda csoportos kiállítása.

és menten összeégtek, a többi ott futkosott fenn, égő ruhával és segítségért kiabált. Egész csapat ember pusztult el ekkor.

A gyár megszűnt és Andris más városba vándorolt. Közbe a villanyos vasút a sógort törte össze. Egy másik honfitársát szándékosan végeztek ki. Mikor a vasat az emelőgépbe betalicskázza, a masiniszta hamarabb indította meg a gépet, mint a munkás kijött és a gépezet a mellét törte össze.

Elment erre kedve Andrisnak a vasgyártól és Csikágóban a vágóhídra állott be. Ott aztán olyat látott, hogy elment a kedve a kolbászévéstől, de örökre.

— A sok egészséges leölt állat mellett — beszélé Andris — döglött, meg borsókás húsu disznót is vagdaltak bele. De ha még csak az lett volna. De mikor magam szemivelláttam, hogy Horváth Józsit, aki Somogyból való volt, bekapta az a sok nagy késből álló masina és tisztára összeaprította s a húsát beletöltötték a kolbászba, lefordultam a vágópad mellől és úgy vittek ki. Két hétig élet és halál között lebegtem s aztán valahogy felgyógyultam. Csak el, el Csikágóból!

Ez volt Pereg Andris élete sorsa Amerikában. Most, hogy haza került, csak kuncsorgott és a mátkája, Vica se hederített rája. Az orvos azt mondotta: András odaát olyan belső szakadásokat szerzett, hogy sohasem lesz belőle többet ép ember.

Pereg Andris a dolgot nagyon a szívére vette. És egyik éjjel arra a körtefára kötötte fel magát, mely alatt terveket szöve, Vicával együtt annyiszor üldögélt.

Ez az igaz szomorú története Pereg Andrisnak. Intő példa arra, hogy ne keressük idegen földeken szerencsénket.

Cs.

Legenda.

*Fúrt, faragott az Ur serényen
Hat napon át a műhelyében ...
Világot alkotott az ürbe,
Fáklyának fölé napot tűzve;
Lelket lehelt a holt agyagba
S a földet az Embernek adta!*

— *De megpihent a hetedik napon,
Lenézett egy kis felhő ablakon,
Hogy lássa: mit is alkotott vajjon?*

*Itt lent a nyüzsgő, hajnalodó élet
Forrott, új alakulásában éledt.
A teremtés álmai testet öltve
Az Alkotót éjték újabb gyönyörbe...
A megfogant életen ide lent
Tekintete mosolyogva megpihent.*

*Hogy tovább nézte, nézte alkotását,
A magyar földnek nem találta mását!
Ez volt a legszebb, kincsekkel megáldott,
Itt látta játszani a délibábot...*

*E remek mű fölötti örömeiben
Egy könny csillant a Teremtő szemében,
Lehullt a könny a magyar földre,
Hogy szebbé tegye mindörökre...*

*Igy történt, hogy a hetedik napon
Isten könnyéből lett a Balaton!!*

Farkas Jenő.

APRÓSÁGOK.

Az egyiptomi hét szűk esztendő. Brugsch tanár, mint Alexandriából írják, nagyjelentőségű felfedezésre jutott. Sikerült ugyanis kibetűznie, illetve megfejtenie azt az egyiptomi hieroglifát, amelyet a bibliai József a Pharaó álma után megjósolt. Ez ideig a biblián kívül egyéb szavahihető adat nem támogatta ezt a történelmi egyiptomi drágaságot. Az egyetlen támpont néhány szokatlanul hatalmas magtár nyoma volt, amelynek keletkezési idejét azonban lehetetlen volt meghatározni. Azokból a hieroglifákból, amelyeket most Brugsch tanár kibetűzött, kiténik, hogy a bibliának a hét szűk esztendőre vonatkozó tudósítása mindenben megfelel a való tényeknek. A hieroglifák elmondják, hogy a Nilus tényleg hét éven keresztül kilépett medréből és annyira elárasztotta Egyiptomot, hogy a vetések a víz alá kerültek s hét évig nem volt aratás. Az éhínség és a dögvész borzalmas mérveket öltöttek. Még a biblia által megadott időpontok is egyeznek.

Eddig önkényesnek tartották azt a megállapítást, hogy a hét szűk esztendő Krisztus előtt 1700-ban ért véget, de a hieroglifák adatai most azt kétségen kívül megerősítik. Pharaó tényleg 1715-ben, Krisztus előtt magyaráztatta meg álmát Józseffel, akinek aztán feleségül adta a helipolisi egyetem vicekancellárjának leányát. Ugyanezen esztendőben láttak hozzá az óriási magtárak építéséhez, ahol a hét bő termésű esztendő gabona-fölöslegét elraktározták.

„Megbüntetem az államot...” Rosegger Péter német író most megjelent úti naplójában beszéli el ezt a korcsmai jelenetet.

Két sváb paraszt civakodik. Az egyik, aki nagyon

mélyen talált a sörös kancsó fenekére nézni, így kezdi meg a szellemesen induló diskurzust:

— Ahogy van, úgy van! Mondom, amit mondok. Amit teszek, hát megcselekszem! Mindig! De most nem. Ha azt állítom nem, akkor nem. A pör, az pör. Ezt nem így vagy úgy mondom, nehogy azt gondold, hogy én így vagy úgy mondtam.

A másik röhögve jegyzi meg:

— De hiszen éppen most kétszer is mondtad, hogy így vagy úgy.

— Én? Én nem mondtam, hogy így vagy úgy. Nem bizony!

— Na most már harmadszor mondtad, te bivaly.

— Fogd be a szád!... — és erre a kiáltásra egy pofon csattan el a másiknak az ábrázatán. De az nem üti vissza, hanem köp egyet, megvonogatja a vállát és nyugodtan mondja:

— Jól van, jó. Legalább majd fizetsz öt forintot vagy ülsz egy napig.

— Hogyisne! Azt teszek az állammal, amit akarok. Adhatok is neki, meg vehetek is tőle.

— No persze!

— De ha mondom. Vagy öt forintot fizetek vagy ingyen kosztolok egy napig. Majd bolond leszek öt forintot fizetni. Én büntetem meg az államot. Mert ők. És az államnak kell fizetni.

„Ő büntet és ül — írja Rosegger. — Az államot mindig megbüntetik, valahányszor valaki a hűvösre kerül. Az az elítélt, akinek választása lehet a fizetés és az ülés között, ura a helyzetnek. Adhat és vehet. És ezt jogilag egyenlő értékűnek hiszik!... Az elázott parasztoktól lehet valamit tanulni.“

A legrégebbi bankok Bizonyára kevesen tudják, melyik volt a legrégebbi ismert bankház. Nos, ez a bank már 600 évvel Krisztus születése előtt állott fenn Babylonban. Ugy hívták, hogy „Egibi és Cie bankháza“. Egyébként a bankármesterség még ennél sokkal régebbi multtal dicsekedhetik, amint azt a Mesopotámiában feltalált téglák feliratai bizonyítják. Ezekbe a téglákba úgy vésték bele a betűket és aztán kiégették, ami által kitörölhetetlenné vált az írás. Így maradtak fenn napjainkig ezek az égetett téglák, amelyek megbecsülhetetlen adatokat szolgáltatnak Babylon és Ninive lakosairól a Krisztus előtti nyolcadik századból. Rendkívül nagy számban találtak ezek közül olyanok, amelyek üzleti levél jellegűek. Váltólevelek, megrendelések, látlevelék, folyószámlák stb. nagy számmal vannak közöttük.

A föld legforróbb pontja. A föld legforróbb pontja a Mahore-sivatagban, a Kalifornia és Nevada közti „Halál völgyé“-ben van. A völgynek, amely nevét onnan vette, hogy ott egyszer egy kivándorló csapat elpusztult a forróságtól és szomjúságtól, nincs kijárása. Köröskörül magas hegylancok zárják be és ötven méternyire fekszik a tenger színe alatt. Megfigyelésekből kitűnt, hogy a „Halál völgyé“-ben nyáron átlag 39 fok a hőség árnyékban. A hőség némely napokon 50 foknál is több volt.

KÉPEINKHEZ.

A grabáci állatdíjazás. A Torontáimegyei Gazd. Egyesület Grabácon tartott állatdíjazása ismét tanúságát szolgáltatja annak, hogy a gondos gazdáknak jó tenyészanyaga elismerésben részesülve, a többi gazda is ösztönözve a példa által, nagyobb gondot fordít a jószágtartásra, ezzel pedig az ország állatállományának javítását és a nemzet vagyonodását mozdítjuk csak elő. Az állatdíjazásnak azért bizonyos ünnepek keretében kell lefolynia, hogy annak jelentősége külsőleg is emeltessék. A Grabácon lefolyt állatdíjazás is a legnagyobb ünnepély keretébe folyt le, megjelent azon a megye főispánja, alispánja, a megye birtokosai és előkelőségei, köztük Csekonics Endre gróf is. Képeinken egy díjazott borjuccsoportot és egy grabáci gazda csoportos kiállítását mutatjuk be.

Előfizetési felhívás!

Július hó elsején új előfizetést nyitottunk a Független Ujság-ra.

Előfizetési ár:

Egész évre	8 korona
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Minden egyes t. előfizetőnk arra kérjük, hogy ne csak saját maga ujjtsa meg előfizetését, de iparkodjék lapunkra lehetőleg még legalább egy új előfizetőt szereztetni a „Független Ujság“-ot tehetségéhez képest terjesztetni. Hazafiúi tisztelettel a

„FÜGGETLEN UJSÁG“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908. július 22.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműk: marhahus 1.28—1.40 K., helybeli borjúhús 0.70—0.80 K., sertéshús 1.50—1.55 K., szalonna füstölt 1.25—1.42 K., szalonna, olvasztani való 1.20—1.24 K., háj 1.44—1.50 K., sertézsír 1.44—1.50 K. — Füstölthús: (vidéki) kg.-ja 1.—1.40 K., hazai sonka 1.80—2.20 K. szalámi 3.10—4.20 K.

Baromfifélék: ———— K., rántani való csirke 1.60—2.40 K., sütni való csirke 2.40—3.20 K., kacsa, hizott 5.50—6.10 K., lud, hizott 14.—20.— K., pulyka, hizott ———— K. páronkint. Vágott hizott liba 1.50—1.60 K., vágott hizott kappan, kacsa és pulyka 1.30—1.60 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Arak métermázsánként értendő). Buza 23.—23.05 K. Rozs 20.— K-tól 19.20 K-ig. Árpa 15.— K-tól — K-ig, jobb minőségű K-tól — K-ig. Zab 16.70—17.— K. Tengeri 14.50— K. Teavaj: (centrifugált) 2.20—5.40 K., főzővaj 1.30—1.50 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 14—28 fillér.

Tojás: bácskai 76 — 80— K., erdélyi apróbb áru ———— K. ládánként (1440 drb). Apadt — K., meszes — K.

Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 4.00—6.— K., rózsas új 5.—6.20 K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ———— K., mm.ként.

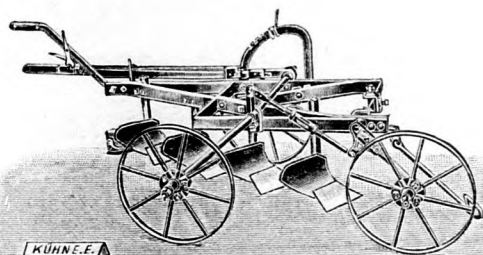
Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7
K.	36.60	36.20	35.40	34.60	34.20	33.80	27.60	20.40

Takarmányvásár. Réti széna 7.80—8.60 muhar 7.24—8.80 zsup-szalma 6.00—6.60, alomszalma 5.20—5.30.

A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felügyel:
zsitvabesenyői Rubinek Gyula,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

== A „Független Ujság“-ra fizessünk
elő mielőbb, hogy a lap szétküldésében
akadály ne legyen.

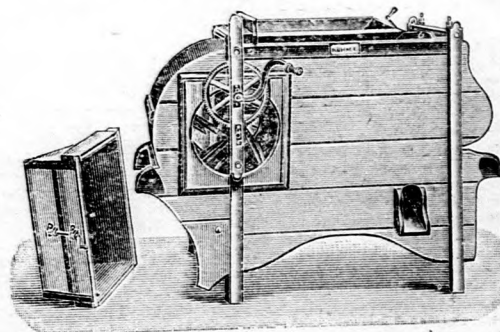
„KÜHNE“ mezőgazd. gépgyár r.-t. MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57 a. szám.

Ajánlja leg-
jobb kivitelű járgányos cséplőkészleteit,

gabonatisztító rostákat stb.

TARLÓHÁNTÁSRA:
TÁRCSÁS BORONÁKAT,
rugós, fogas boronákat,
Három- és négyvasú EKÉKET!

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét
a budapesti
gyapju-aukcziókra

melyek idei első sorozata folyó évi július hó 15-én
veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat
Budapest Dunaparti teherpályaudvar“ czimzett gyapju-
küldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes
díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban ré-
szesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű fel-
világosítással szolgál:

**Magyar Általános
Hitelbank**

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor utca 12. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photozinkografiai műintézete
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb.
utján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photozinkogra-
fiailag legszebben, legolcsóbban sokszorosíttatnak.

Videki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítási alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	-----	1.970.340.— kor.
Tartalékok	-----	764.700.16 kor.
	Összesen	2.735.040.16 kor.

1901. évi fölösleg	-----	90.849.— kor.
1902. évi fölösleg	-----	59.782.26 kor.
1903. évi fölösleg	-----	109.331.73 kor.
1904. évi fölösleg	-----	72.438.28 kor.
1905. évi fölösleg	-----	61.730.60 kor.
1906. évi fölösleg	-----	39.243.65 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az
ember életére, különféle módok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztosított tagok díjarányukban résztulnak
és az 1901. évi fizetéselegetől úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva
volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi fizetéseleget közgyűléssel határozattal tartalékba he-
lyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérít-
ést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-3%-os
díjvisszatérítésben résztulnak. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosított-
ak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben résztul-
tak. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők
közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban
készszéggel szolgál az igazgatóság.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2:80 K.

Az udvari istállóban, továbbá a
nagyobb katonai és civilistállóban
40 év óta használatos mint kitűnő
erősítő szer nagyobb munka végzése
előtt és után, ingyulad'soknál stb.
Trainingben nélkülözhetetlen

Kwizda-féle Restitutions-fluid

Czimke és csoma-
golás védve; valódi
csak az itt látható
védjeggyel.

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógy-
szertára

BUDAPEST, Király-utca 2.
Andrássy-út 26.

A „FÜGGETLEN UJSÁG“-ban megjelent

képek lemezeit

(kliséket) olcsón kölcsön adja,
esetleg eladja a

„FÜGGETLEN UJSÁG“ kiadóhivatala,
BUDAPEST, IX. ker., Üllői-út 25. sz.

**Alfa-Separator
Részv.-Társaság**

BUDAPESTEN
VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-
Separatorok a jelenkor legtökéletesebb
főzőgépei. Nagy és kiváló munkabírás
mellett bámulatos könnyen járnak.

**Több mint 500,000 Alfa Laval
Separator az egész világon.**